

Miljoenennota 2014

De Miljoenennota voor u samengevat

Prinsjesdag 2013: een bijzonder jaar?

Prinsjesdag is een dag van tradities. De gouden koets en de rijtour door Den Haag, uitbundige of juist ingetogen hoeden en andere hoofddecoraties, de troonrede in een mooi versierde Ridderzaal. Dit jaar was het een bijzonder jaar. Alleen al omdat onze nieuwe koning zijn eerste Troonrede uitsprak. Een groot gedeelte van zijn rede wijdde hij aan de verandering van de klassieke verzorgingsstaat in een participatiesamenleving. Vooral in de zorg en de sociale zekerheid zal dat merkbaar zijn. "Van iedereen die dat kan, wordt gevraagd verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving." Op die manier voegen mensen "niet alleen waarde toe aan hun eigen leven, maar ook aan de samenleving als geheel." De klassieke verzorgingsstaat heeft regelingen voortgebracht die in huidige vorm onhoudbaar zijn, stelde Willem-Alexander verder.

Wat dit jaar ook bijzonder maakt, is de positie van het kabinet in het parlement. In de Tweede Kamer kan de regering rekenen op een meerderheid maar in de Eerste Kamer is dat niet het geval. Dat dit voor problemen kan zorgen, laat de behandeling van de pensioenplannen wel zien. Het is maar de vraag of alle voorstellen die het kabinet met Prinsjesdag publiceerde, de Staatscourant halen of niet eerder in de Eerste Kamer sneuvelen.

Het is ook bijna traditie dat al veel onderdelen van de Miljoenennota voor de derde dinsdag van september op straat liggen. Bewust naar buiten gebracht door ministers of gelekt. Zo waren dit jaar de Prinsjesdagstukken van het Centraal Planbureau in het weekend al naar buiten gekomen.

In deze nieuwsbrief bespreken wij de belangrijkste onderwerpen uit de Miljoenennota en het Belastingplan 2014. Na een inleiding over de begroting en de koopkrachtgevolgen van de kabinetsplannen beschrijven we kort het Belastingplan 2014. Uit dit belastingplan hebben we de belangrijkste maatregelen gehaald die het kabinet op sociaal en economisch gebied wil nemen. Dat zijn onder andere het vervallen van de stamrechtvrijstelling en het in één keer fiscaal vriendelijk opnemen van het stamrechttegoed en de verruiming van de schenkingsbelasting. Wij gaan ook nader in op enkele onderwerpen op het gebied van zorg en sociale zekerheid, zoals de herziening van de WW en de invoering van een huishoudentoeslag.

Over pensioenen is in de Miljoenennota of het Belastingplan 2014 niet veel te vinden. Maar dat betekent niet dat er niets over te melden is. Integendeel! Per 1 januari volgend jaar verandert er erg veel. En er staat nog meer op stapel. De Eerste Kamer moet nog stemmen over twee pensioenwetsvoorstellen die op veel kritiek van de oppositiepartijen stuiten. In deze nieuwsbrief geven wij een uitgebreid overzicht van de stand van zaken. Hetzelfde geldt voor de eigenwoningregeling. Per 1 januari 2013 is deze ingrijpend gewijzigd. Dit heeft grote gevolgen voor de financiële sector en mogelijk ook voor u persoonlijk. Daarom treft u ook van deze regeling een overzicht van de stand van zaken aan.

Uiteraard houden wij u niet alleen met Prinsjesdag op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Dat doen wij het hele jaar door. Via onze website en via onze tweewekelijkse nieuwsbrief. Kijk maar eens op www.aegonadfis.nl. Wilt u reageren? Mail dan naar adfis@aegon.nl.
Wij wensen u veel leesplezier.

Den Haag, 17 september 2013
Vera Hek
Erik Schouten
Aegon Adfis, Adviesgroep Juridische en Fiscale Zaken

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1.	Miljoenennota	5
1.1.	Inleiding	5
1.2.	Koopkrachtcijfers negatief	5
2.	Belastingplan 2014	8
2.1.	Inleiding	8
2.2.	Heffingskortingen, belastingschijven en -tarieven	8
2.3.	Gouden handdruk stamrechten	9
2.3.1.	Inleiding	9
2.3.2.	Stamrechtvrijstelling vervalt	10
2.3.3.	Uitkering ineens mogelijk, vriendelijk belast	10
2.4.	Verruimen vrijstelling schenkbelasting	11
2.5.	Ondernemers en werkgevers	12
2.5.1.	Werkgeversheffing hoge salarissen verlengd	12
2.5.2.	Modernisering arbeidsmarkt	12
2.5.3.	Verzachten versoering zelfstandigenaftrek (winstbox)	12
3.	Zorg en sociale zekerheid	13
3.1.	Inleiding	13
3.2.	Beperking groei zorguitgaven	13
3.2.1.	Kostenbewustzijn	13
3.2.2.	Eigen risico zorgverzekering	13
3.3.	Sociale Zekerheid	13
3.3.1.	Inkomensverzekeringen bij arbeidsongeschiktheid	13
3.3.2.	Kindregelingen	14
3.3.3.	WW	14
3.4.	Huishoudentoeslag	15
4.	Eigen woning: stand van zaken	16
4.1.	Inleiding	16
4.2.	Marktoverzicht eigen woning: bodem woningmarkt lijkt in zicht	16
4.3.	Herziening eigenwoningregeling	17
4.4.	Beleidsbesluiten	17
4.4.1.	Overgangsrecht KEW	17

4.4.2. KEW: vervallen minimale duur premiebetaling	18
4.4.3. Startersleningen	18
4.4.4. Gedeeltelijk aflossen bestaande eigenwoningschuld	18
4.4.5. Gevolgen verstreken periode 30-jaarstermijn voor aflossingseis	18
4.4.6. Vragen en antwoorden over het overgangsregime KEW	18
5. Pensioenen: stand van zaken	19
5.1. Inleiding	19
5.2. Marktoverzicht pensioenen: pensioenpremies niet omlaag	19
5.3. AOW	19
5.3.1. AOW leeftijd gaat stapsgewijs omhoog	19
5.3.2. Partner toeslag	20
5.3.3. Rijkere gepensioneerden ontvangen minder AOW	20
5.4. Anw	21
5.4.1. Halfwezenuitkering vervalt op 1 oktober 2013	21
5.4.2. Duur nabestaandenuitkering gemaximeerd op één jaar	21
5.4.3. Nabestaanden stimuleren weer aan het werk te gaan	21
5.4.4. Commentaar	22
5.5. Aanvullende pensioenen	22
5.5.1. Aangepast Witteveenkader met ingang van 1 januari 2014	22
5.5.2. 2015: netto staffels gelden voor alle premieovereenkomsten	23
5.5.3. 2015: verlaging maximum opbouw- en premiepercentages pensioenen en maximering pensioengevend inkomen?	23
5.5.4. Commentaar	24
5.6. Lijfrenten	24
5.6.1. Uiterste ingangsdatum lijfrente aangepast	24
5.6.2. Veranderingen vanaf 1 januari 2014	25
5.6.3. Aanpassing met ingang van 1 januari 2015	25
5.6.4. Commentaar	25

1. Miljoenennota

1.1. Inleiding

In de Troonrede sprak koning Willem Alexander over voorzichtige signalen die erop wijzen dat de mondiale economie aantrekt. Voor Nederland betekent dat perspectief op herstel. Hij wees er wel op dat de Nederlandse economie een aantal specifieke problemen kent, zoals een hoge schuldenlast bij huishoudens en de problemen bij banken.

Volgens minister Kamp van Economische Zaken trekt de huidige conjunctuur een zware wissel op burgers en bedrijven. De erfenis van de kredietcrisis speelt de Nederlandse economie parten. Voor de derde keer sinds 2008 is de Nederlandse economie in een recessie beland en gaat nu door een moeilijke fase. De minister is ervan overtuigd dat de economie structureel wordt versterkt met het ingezette kabinetsbeleid. Maar voor dat het zover is, zien wij in de Macro Economische Verkenningen 2014 (MEV 2014, opgesteld door het Centraal Planbureau) een somber beeld waarin iedereen er in koopkracht op achteruit gaat. In paragraaf 1.2 gaan wij hier verder op in.

Volgens het Centraal Planbureau (CPB) groeit de wereldeconomie en is er volgend jaar voorzichtig herstel. Ook in het eurogebied zijn tekenen van pril herstel waarneembaar. Het CPB verwacht voor volgend jaar een Europese groei van 1% na een krimp van 0,5% dit jaar. De Nederlandse economie blijft hierbij achter, met een krimp van 1,25% dit jaar en een lichte groei van 0,5% in 2014. De overheidsbestedingen, investeringen en uitvoer groeien in 2014. De consumptie krimpt nog wel, maar minder dan in de afgelopen jaren. Het effect van het 6-miljard-pakket op de economische groei in 2014 blijft beperkt tot -0,25% door extra lastenverlichting dit jaar en door de vormgeving van de lastenverzwaring in 2014. De werkloosheid stijgt naar 7% dit jaar en 7,5% in 2014. Zowel dit jaar als volgend jaar zal de koopkracht dalen onder invloed van dalende reële lonen en beleidsmaatregelen. Het overheidstekort daalt dit jaar naar 3,2% om volgend jaar enigszins op te lopen naar 3,3%. De overheidsschuld stijgt naar ruim 76% van het bruto binnenlands product in 2014.

1.2. Koopkrachtcijfers negatief

De koopkracht daalt in 2014 voor het vijfde jaar op rij, volgend jaar met 0,5%. De koopkracht van werkenden blijft in 2014 gelijk. De koopkracht van uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden daalt. De koopkrachtdaling van de gepensioneerden wordt deels veroorzaakt doordat aanvullende pensioenen nauwelijks worden geïndexeerd en in sommige gevallen worden gekort. De reële lonen dalen ook in 2014; de loonstijging (+1,5%) blijft achter bij de inflatie (+2%). Deze daling wordt gecompenseerd door een stijging van de arbeidskorting en een verhoging van de algemene heffingskorting. Beleid in 2014 dat gunstig is voor de koopkracht:

- Verhoging van het maximum van de arbeidskorting met € 375. Dit is gunstig voor de koopkracht van werkenden met lage en middeninkomens.

- Verlaging van het maximale aftrekpercentage van de hypotheekrenteaftrek vanaf 2014 met 0,5%-punt per jaar en compensatie via een verlenging van de derde schijf. Die verlenging van de derde schijf is gunstig voor hoge inkomens zonder hypotheek.
- Verhoging van de algemene heffingskorting met € 100.

Beleid in 2014 dat ongunstig is voor de koopkracht:

- De tabelcorrectiefactor wordt niet toegepast. Belastingcijfers, heffingskortingen, etc. worden niet aan de inflatie aangepast. Dit is ongunstig voor alle huishoudens.
- De voortzetting van de nullijn voor ambtenaren.
- De afbouw van de algemene heffingskorting in de tweede en derde schijf met 2%. Dit is vooral voor huishoudens met midden- en hoge inkomens nadelig. De afbouw is voor ouderen wat lager.
- Vanaf 2014 wordt de arbeidskorting voor de hoogste inkomens in drie jaar afgebouwd naar nul, wat ongunstig is voor deze groep werkenden.
- De afbouw van de AOW-toeslag van AOW-ers met een jongere partner met 25% is nadelig voor de koopkracht van AOW'ers met hoge inkomens. De afbouw geldt namelijk alleen voor AOW'ers met een inkomen naast AOW van meer dan € 50.000.
- De verdere beperking van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting is ongunstig voor alleenverdienerhuishoudens waarvan de niet-verdienende partner geboren is na 1962.
- De zorgtoeslag wordt in 2014 verlaagd en het afbouwpercentage van de zorgtoeslag neemt toe. Dit is nadelig voor lage en middeninkomens.
- Het maximale aftrekpercentage van de hypotheekrenteaftrek wordt vanaf 2014 met 0,5%-punt per jaar verlaagd naar 38% en gecompenseerd via een verlenging van de derde schijf. Dit is ongunstig voor huishoudens met een hoog inkomen en een hypotheek.
- De kinderbijslag voor kinderen vanaf 6 jaar wordt vanaf 2014 tot en met 2017 stapsgewijs gelijkgetrokken met die voor kinderen jonger dan 6 jaar, wat ongunstig is voor huishoudens met (oudere) kinderen. Daarnaast worden de bedragen van de kinderbijslag en het kindgebonden budget niet geïndexeerd, wat ook ongunstig is voor de koopkracht.
- Het afschaffen van de Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten (WTCG), de Compensatie Eigen Risico (CER) en de fiscale aftrek specifieke zorgkosten en de overheveling van een deel van dit budget naar gemeenten is vooral ongunstig voor de koopkracht van gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden. Veel chronisch zieken en gehandicapten zijn namelijk gepensioneerd of uitkeringsgerechtigd. Het effect kan enigszins vertekend zijn omdat gemeentelijk beleid mogelijk deels compenseert.
- Schoolboeken zijn vanaf augustus 2015 niet langer gratis. Gevolgen voor gezinnen met kinderen op de middelbare school.

In tabel 1 staan de koopkrachtcijfers voor 2012 en 2013.

Tabel 1: Koopkrachtcijfers: Standaard koopkrachteffecten in %

	Raming 2013	Raming 2014
Actieven:		
Alleenverdiener met kinderen		
Modaal ¹	- 1,75	- 1,50
2 x Modaal	- 1,50	- 1,75
Tweeverdieners		
Modaal + 1/2 x modaal met kinderen	- 1,50	- 0,50
2 x Modaal + 1/2 x modaal met kinderen	- 1,50	- 0,75
Modaal + modaal zonder kinderen	- 0,25	0,25
2 x Modaal + modaal zonder kinderen	- 0,75	- 0,75
Alleenstaande		
Minimumloon ²	- 0,50	1,50
Modaal	- 0,50	0,25
2 x Modaal	- 1,00	- 1,50
Alleenstaande ouder		
Minimumloon	- 0,25	- 1,50
Modaal	- 1,25	- 0,50
Inactieven:		
Sociale minima		
Paar met kinderen	- 2,00	- 1,25
Alleenstaande	- 2,25	- 0,25
Alleenstaande ouder	- 2,00	- 0,75
AOW (alleenstaand)		
(Alleen) AOW	0,25	- 0,25
AOW + € 10.000 aanvullend pensioen	- 3,75	- 1,75
AOW (paar)		
(Alleen) AOW	0,50	- 1,00
AOW +€ 10.000 aanvullend pensioen	- 4,00	- 1,75

1 Modaal inkomen in 2013: € 32.500, in 2014: € 33.500

2 Minimum loon in 2013: € 19.150

2. Belastingplan 2014

2.1. Inleiding

Naast de Miljoenennota presenteerde minister Dijsselbloem ook het Fiscaal pakket 2014. Het Fiscaal pakket bestaat uit vier wetsvoorstellen: het Belastingplan 2014, de Overige fiscale maatregelen 2014, het wetsvoorstel aanpak fraude toeslagen en fiscaliteit en het wetsvoorstel wijziging percentage belasting- en invorderingsrente. Wij richten ons op het Belastingplan 2014, waarin veel fiscale maatregelen uit het regeerakkoord worden uitgewerkt.

2.2. Heffingskortingen, belastingschijven en -tarieven

De volgende maatregelen stelt het kabinet voor.

- **Algemene heffingskorting:** Voor hogere inkomens gaat de algemene heffingskorting in stapjes verdwijnen. In onderstaande tabel staat als indicatie de hoogte van de algemene heffingskorting bij een bepaald inkomen in 2013 tot en met 2017.

Tabel 2: Hoogte van de algemene heffingskorting bij een bepaald inkomen in 2013 t/m 2017 in €

	2013	2014	2015	2016	2017
20.000	2.001	2.093	2.211	2.267	2.263
40.000	2.001	1.693	1.791	1.665	1.670
60.000	2.001	1.362	1.371	1.055	1.060
80.000	2.001	1.362	951	445	450
90.000	2.001	1.362	741	140	145
100.000	2.001	1.362	531	0	0
120.000	2.001	1.362	111	0	0

- **Arbeidskorting:** De arbeidskorting gaat in 2014 met € 374 omhoog. Hiermee komt de arbeidskorting in 2014 uit op maximaal € 2.097. De arbeidskorting wordt in de volgende jaren verlaagd voor hogere inkomens. In onderstaande tabel staat als indicatie de hoogte van de arbeidskorting bij een bepaald inkomen in 2013 tot en met 2017.

Tabel 3: Hoogte arbeidskorting bij een bepaald inkomen in 2013 t/m 2017 in €

	2013	2014	2015	2016	2017
20.000	1.723	2.097	2.228	2.501	2.667
40.000	1.723	2.097	2.228	2.501	2.674
60.000	933	1.325	1.484	1.775	1.966
80.000	550	525	684	975	1.166
90.000	550	367	284	575	766
100.000	550	367	184	175	366
≥110.000	550	367	184	0	0

- **Belastingen:** De belastingschijven worden bevroren door de inflatiecorrectie in de inkomsten- en loonbelasting voor het jaar 2014 achterwege te laten.

De volgende tabel geeft een overzicht van de belangrijkste heffingskortingen, schijven en tarieven voor 2013 en 2014.

Tabel 4: Heffingskortingen, belastingschijven en -tarieven

Heffingskortingen, belastingschijven en -tarieven	2013 (€)	2014 (€)
Heffingskortingen		
Algemene heffingskorting	2.001	2.100
Algemene heffingskorting > AOW-leeftijd	1.034	1.086
Algemene heffingskorting inkomen > 4e belastingschijf		1.363
Arbeidskorting totaal	1.723	2.097
Ouderenkorting	1.032	1.032
Ouderenkorting boven inkomensgrens € 35.450	150	150
Alleenstaande ouderenkorting	429	429
Inkomensafhankelijke combinatiekorting; basisbedrag	1.024	1.024
Inkomensafhankelijke combinatiekorting; maximum	2.133	2.133
Alleenstaande ouderkorting; basisbedrag	947	947
Belastingschijven		
Grens eerste schijf	19.645	19.645
Grens tweede schijf geboren voor 1-1-1946	33.555	33.555
Grens tweede schijf geboren 1-1-1946 of later	33.363	33.363
Grens derde schijf geboren voor 1-1-1946	55.991	56.531
Grens derde schijf geboren op 1-1-1946 of later	55.991	56.804
Belasting- en premietarieven	%	%
AOW-premie eerste en tweede schijf (niet > AOW-leeftijd)	17,90	17,90
ANW-premie eerste en tweede schijf	0,60	0,60
AWBZ-premie eerste en tweede schijf	12,65	12,65
Belastingtarief eerste schijf / totaal incl. premies (< AOW-leeftijd)	5,85 / 37,0	5,85 / 37,0
Belastingtarief eerste schijf / totaal incl. premies (>AOW-leeftijd)	5,85 / 19,1	5,85 / 19,1
Belastingtarief tweede schijf / totaal incl. premies (<AOW-leeftijd)	10,85 / 23,5	10,85 / 23,5
Belastingtarief tweede schijf / totaal incl. premies (>AOW-leeftijd)	10,85 / 24,1	10,85 / 24,1
Belastingtarief derde schijf	42,0	42,0
Belastingtarief vierde schijf	52,0	52,0

2.3. Gouden handdruk stamrechten

2.3.1. Inleiding

Wanneer een werknemer een ontslagvergoeding krijgt, heeft hij op dit moment drie opties:

1. Het bedrag wordt direct uitgekeerd en progressief belast tegen de inkomstenbelastingtarieven. In veel gevallen is dat weinig aantrekkelijk.
2. Het vermogen wordt afgestort bij een bank, beleggingsinstelling of verzekeraar in een bankspaar- of verzekeringsproduct. Op deze manier vindt de belastingheffing niet ineens plaats. Dit gebeurt later als er periodieke uitkeringen plaatsvinden.
3. De ontslagvergoeding wordt ondergebracht bij een besloten vennootschap, een zogeheten stamrecht-bv. Ook hierbij vindt de belastingheffing niet ineens plaats. Dit gebeurt later als er periodieke uitkeringen plaatsvinden.

2.3.2. Stamrechtvrijstelling vervalt

Vanaf 2014 vervalt de stamrechtvrijstelling. Die afschaffing heeft tot gevolg dat vanaf 1 januari 2014 ontvangen ontslagvergoedingen in het jaar van ontvangst volledig in box 1 worden belast. De scherpste kantjes van de afschaffing van de stamrechtvrijstelling voor nieuwe gevallen kunnen (afhankelijk van de persoonlijke situatie) worden gematigd door gebruikmaking van de middelingsregeling. De Raad van State tekent in haar advies echter aan dat de middelingsregeling een hoge drempel kent zodat in veel gevallen de werking van de middelingsregeling beperkt is.

De stamrechtvrijstelling speelt in de praktijk een belangrijke rol bij ontslaguitkeringen. Door een dergelijke uitkering om te zetten in een recht op periodieke uitkeringen kan worden bereikt dat de belastingheffing wordt uitgesteld tot de (inkomensvervangende) uitkering wordt uitgekeerd. Pensioengaten als gevolg van ontslag kunnen op die manier worden voorkomen. Bij de afschaffing van de stamrechtvrijstelling zijn belanghebbenden voor het vermijden van pensioengaten in de toekomst aangewezen op de mogelijkheden die de derde pijler biedt (aftrek van premies voor lijfrenten). Omdat de hoogte van de aftrek van premies voor lijfrenten afhangt van het jaarlijkse pensioentekort zijn die mogelijkheden echter ingeperkt. De tweede pijler biedt ook een mogelijkheid door middel van inhaal van pensioen. Dit wordt overigens wel steeds moeilijker door de beperking van het Witteveen kader. Bij het afschaffen van de stamrechtvrijstelling kan een ontslaguitkering dus nog maar beperkt worden gebruikt voor het vullen van pensioengaten.

2.3.3. Uitkering ineens mogelijk, vriendelijk belast

Per 1 januari 2014 vervalt voor alle bestaande gouden handdruk stamrechten de eis dat deze in periodieke termijnen moeten worden uitgekeerd. Bij de uitkering ineens is de belastingplichtige geen revisierente verschuldigd. Het maakt niet uit of het stamrecht is ondergebracht in een stamrecht-bv, bij een bank, een beleggingsinstelling of een verzekeraar. De uitkering ineens wordt vervolgens bij de belastingplichtige in haar geheel in box 1 belast. Dit is een keuze van de belastingplichtige en dus geen verplichting. Zolang het bestaande stamrecht niet wordt uitgekeerd, is van heffing in beginsel geen sprake.

Als de belastingplichtige in 2014 een uitkering ineens ontvangt hoeft hij deze maar voor 80% aan te geven in box 1. Deze tegemoetkoming moet belastingplichtigen stimuleren om stamrechtgeld eerder op te nemen en te consumeren. Dit is vergelijkbaar met de manier van belastingheffen over het levenslooptegoed in 2013. Op deze manier probeert de overheid twee vliegen in één klap te slaan: uitgestelde belastingheffing wordt naar voren gehaald en het vrijgekomen kapitaal kan worden geconsumeerd.

Het is overigens maar de vraag of opname van het stamrecht kapitaal altijd de juiste keuze is. In veel gevallen maakten ex-werknemers een bewuste keuze om de ontslagvergoeding in een stamrecht onder te brengen. De betreffende reden (bijvoorbeeld aanvulling op WW, een verhoging van het pensioen, een appeltje voor de dorst) om hiervoor te kiezen verandert niet door deze fiscale prikkel. Daarnaast kunnen er

andere redenen zijn om niet te kiezen voor een opname ineens, zoals een gegarandeerde uitkering bij een verzekeringscontract.

De Raad van State is erg kritisch en vraagt zich af of het doel van de regering, een budgettaire opbrengst van € 1,2 miljard, gehaald kan worden. Dit doel kan slechts gehaald worden als belanghebbenden hun stamrechten vrijwillig in één keer laten uitkeren. De Raad van State heeft hierbij de volgende kanttekeningen.

- Indien het stamrecht is ondergebracht bij een bank of een verzekeringsmaatschappij zullen deze mee moeten werken aan een uitkering ineens. Indien dit contractueel al tot de mogelijkheden behoort, is het nog maar de vraag of banken en verzekeringsmaatschappijen hiertoe bereid zullen zijn. Uitkeren ineens betekent immers dat een aanzienlijke financiële uitstroom plaatsvindt in een periode waarin de financiële sector juist geacht wordt de balansen op orde te brengen.
- Ook indien het stamrecht is ondergebracht in een eigen stamrecht-BV is het ineens uitkeren van een stamrecht niet zonder meer mogelijk. Zo is veel vermogen in stamrecht-BV's niet liquide te maken, omdat het is aangewend in een onderneming of voor langere tijd is uitgeleend. Ook tegenvallende beleggings- en ondernemingsresultaten verhinderen uitkeren ineens.
- Tot slot betwijfelt de Raad van State of de voorgestelde fiscale prikkel voldoende is om tot een uitkering ineens over te gaan. Een belangrijk voordeel van de stamrechtvrijstelling is dat toekomstige uitkeringen lager worden belast vanwege het ouderentarium en het feit dat de inkomsten na pensionering meestal lager zijn en dus tegen een lager tarief worden belast. Weliswaar verkleint de fiscale tegemoetkoming dit verschil, maar de vraag is of dit verschil voldoende zal zijn om in 2014 substantieel tot een uitkering ineens over te gaan.

2.4. Verruimen vrijstelling schenkbelasting

De eenmalig verhoogde vrijstelling in de schenkbelasting voor schenkingen van ouders aan kinderen tussen de 18 en 40 jaar wordt verruimd. In de Successiewet 1956 is een eenmalig verhoogde vrijstelling van € 51.407 opgenomen voor schenkingen van ouders aan kinderen tussen 18 en 40 jaar, mits de schenking verband houdt met de verwerving of verbouwing van een eigen woning dan wel voor de aflossing van de eigenwoningschuld van het kind.

In de eerste plaats wordt de hoogte van de vrijstelling tijdelijk (namelijk van 1 oktober 2013 tot 1 januari 2015) verruimd tot € 100.000. Verder vervalt voor dezelfde periode de beperking dat de schenking moet zijn gedaan van een ouder aan een kind tussen 18 en 40 jaar. Dit betekent dat van 1 oktober 2013 tot 1 januari 2015 iedereen van een familielid of van een derde vrij van schenkbelasting een schenking mag ontvangen van maximaal € 100.000, mits deze wordt aangewend voor de eigen woning.

De reeds bestaande vrijstelling wordt met ingang van 1 oktober 2013 zodanig uitgebreid dat ook een schenking die is bestemd voor de aflossing van een restschuld onder de vrijstelling wordt gebracht. Deze laatste verruiming is niet tijdelijk van aard maar structureel.

2.5. Ondernemers en werkgevers

2.5.1. Werkgeversheffing hoge salarissen verlengd

De pseudo-eindheffing voor hoog loon, een heffing van 16% over het loon van een werknemer voor zover dat loon een bedrag van € 150.000 overstijgt, wordt met één jaar verlengd. Deze heffing wordt voor het jaar 2014 berekend over het loon waarover in het kalenderjaar 2013 loonbelasting is geheven.

2.5.2. Modernisering arbeidsmarkt

De modernisering van het ontslagrecht, zoals afgesproken in het Begrotingsakkoord 2013, dynamiseert de arbeidsmarkt, spoort werknemers en werkgevers aan om in te zetten op duurzame inzetbaarheid en verdeelt de kans op werkloosheid meer gelijkmatig.

Het kabinet wil voorkomen dat mensen onnodig in dienst worden gehouden op basis van een reeks van flexibele contracten. Het herstel van de balans tussen vast en flexibel werk vergt daarnaast aanpassing van de bescherming die werknemers met een vast contract hebben. Bijvoorbeeld door ontslagvergoedingen om te zetten in transitiebudgetten die worden aangewend om ander werk te vinden en de omvang daarvan te begrenzen. Aanpassingen van het ontslagrecht maken het stelsel eerlijker, eenvoudiger en meer gericht op het vinden van een nieuwe baan.

Verworvenheden als de bescherming tegen willekeur, het preventieve karakter van het stelsel en de waarborg van een zorgvuldige procedure blijven behouden. Het uitgangspunt is en blijft dat aan een ontslag een geldige reden ten grondslag dient te liggen.

De invoering van deze maatregelen kost tijd en luistert nauw. Daarom zal het kabinet de afspraken die hierover met sociale partners zijn gemaakt zorgvuldig uitwerken en pas vanaf 2015 en 2016 geleidelijk implementeren. Het kabinet heeft de SER om advies gevraagd over de verdere vormgeving van de sociale infrastructuur voor de arbeidsmarkt – en met name de rol van werkgevers en werknemers hierin – waarbij de nadruk ligt op het voorkomen van werkloosheid en het beperken van de werkloosheidsduur.

2.5.3. Verzachten versobering zelfstandigenaftrek (winstbox)

Eerder was een versobering van de ondernemersfaciliteiten met € 500 miljoen per 2015 aangekondigd. Deze versobering wordt echter verzacht door dit bedrag met € 200 miljoen te verlagen. Er resteert dus een versobering van de ondernemersfaciliteiten voor een bedrag van € 300 miljoen per 2015. Dit wordt ingevuld door de zelfstandigenaftrek te beperken. Hierdoor komt er volgens het kabinet meer evenwicht in de belastingheffing tussen ondernemers en werknemers. Dit voornemen is afkomstig uit de Miljoenennota. Wij hebben dit echter in het Belastingplan 2014 niet terug kunnen vinden.

3. Zorg en sociale zekerheid

3.1. Inleiding

Veel van de Nederlandse collectieve arrangementen, zoals zorg en sociale zekerheid, zijn nog gebaseerd op de groeigemiddelden die eind van de vorige eeuw gebruikelijk waren. Deze moeten volgens het kabinet nu aangepast worden aan de lagere groeiniveaus voor de komende decennia, anders dreigt verdere verdringing van andere uitgaven of wordt de economie geremd door noodzakelijke lastenverzwaring.

3.2. Beperking groei zorguitgaven

Nederland geeft relatief veel geld uit aan zorg. Aan langdurige zorg zelfs meer dan bijna elk ander land. Voor tweeverdieners met een totaalinkomen van anderhalf keer modaal zijn de verplichte afdrachten aan de collectieve zorg momenteel bijna een kwart van het bruto-inkomen. Als de huidige stijging zich voortzet zal, bij ongewijzigd beleid, een gezin van tweeverdieners met een inkomen van anderhalf keer modaal in 2040 de helft van het inkomen aan collectieve zorgpremies afdragen. Naast een hoog niveau van zorguitgaven groeien de uitgaven sinds 2000 ook fors sneller dan het bruto binnenlands product.

3.2.1. Kostenbewustzijn

Een beter inzicht in de kosten draagt bij aan zinnig en zuinig gebruik van zorg en het verhogen van kostenbewustzijn. Het stelt mensen ook in staat mogelijke onjuistheden te signaleren in de declaraties, het eigen risico en ingehouden eigen bijdragen. Daarom vindt het kabinet dat mensen in de loop van 2014 een duidelijke zorgnota moeten krijgen. Verder verloopt vanaf 2014 de terugkoppeling van zorgkosten aan de patiënt digitaal. Het Kabinet heeft met zorgaanbieders en branchepartijen afgesproken dat zij dit in 2013 en 2014 realiseren.

3.2.2. Eigen risico zorgverzekering

Het verplicht eigen risico in de Zorgverzekeringswet (Zvw) wordt niet inkomensafhankelijk gemaakt. Bij de uitwerking van dit voornemen uit het regeerakkoord is duidelijk geworden dat het inkomensafhankelijk maken van het verplicht eigen risico te veel nadelen heeft. Zo zijn er afhankelijk van de uitvoeringsvariant vooral bezwaren rondom de privacy of zijn de uitvoeringskosten naar verhouding erg hoog.

Het eigen risico blijft € 350 per persoon per jaar en zal alleen nog worden verhoogd als dat door inflatie nodig is. Wel krijgen mensen met een lager inkomen een compenserende zorgtoeslag.

3.3. Sociale Zekerheid

3.3.1. Inkomensverzekeringen bij arbeidsongeschiktheid

Werknemers zijn verplicht verzekerd op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Deze wet geldt voor mensen die op of na 1 januari 2004 door ziekte of gebrek arbeidsongeschikt zijn

geworden. De WIA omvat twee uitkeringsregimes: de Inkomensverzekering voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten (IVA) en de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA). Op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) waren ondernemers verplicht verzekerd tegen de inkomensgevolgen van arbeidsongeschiktheid. De WAZ is per 1 augustus 2004 ingetrokken, maar geldt nog wel voor zelfstandigen die op dat moment een uitkering ontvingen.

Om het financiële risico als gevolg van rechtsprocedures over het niet exporteren van de tegemoetkoming arbeidsongeschikten niet verder te laten oplopen, heeft het kabinet besloten om die tegemoetkoming exporteerbaar te maken. Daarnaast zal een bedrag ter hoogte van de tegemoetkoming arbeidsongeschikten met terugwerkende kracht aan uitkeringsgerechtigden WAO, WIA, WAZ of Wajong in het buitenland worden verstrekt. Om dit over het jaar 2013 en de jaren daarna budgetneutraal vorm te geven is de hoogte van de tegemoetkoming per 1 juli 2013 verlaagd van € 350 naar € 342 netto per jaar. In 2014 gaat de tegemoetkoming omlaag van € 342 netto per jaar naar € 247 netto per jaar.

3.3.2. Kindregelingen

In het regeerakkoord is een pakket maatregelen opgenomen dat het stelsel van kindregelingen moet hervormen en versoberen. Van de elf kindregelingen blijven er maar vier over: de kinderbijslag, het kindgebonden budget (dat in de toekomst wordt opgenomen in huishoudentoeslag, zie de volgende paragraaf), de combinatiekorting en de toeslag voor kinderopvang.

Een aantal maatregelen van het pakket treedt volgens planning per 1 juli 2014 in werking. Het betreft hier een tweetal maatregelen op het gebied van de kinderbijslag. Ten eerste worden alle kinderbijslagbedragen in drie jaarlijkse stappen teruggebracht naar het laagste bedrag (voor kinderen van 0–5 jaar). Het verlagen start stapsgewijs vanaf 1 juli 2014 tot op 1 juli 2016 het kinderbijslagbedrag voor alle kinderen gelijk is. Hierdoor daalt het budgettaire beslag in 2017 ten opzichte van 2013 met € 560 miljoen.

Daarnaast is voorzien in het niet-indexeren van de kinderbijslag per 1 juli 2014 en in geheel 2015.

3.3.3. WW

De WW wordt hervormd. De maximale duur van de (publiek gefinancierde) WW wordt beperkt tot twee jaar. Daarnaast wordt de WW activerender gemaakt door ervoor te zorgen dat werken vanuit de WW vaker loont, door de voorwaarden aan te scherpen om vanuit de WW snel passende arbeid te aanvaarden en door samen met de sociale partners in te zetten op van-werk-naar-werkbegeleiding. Op deze manier worden investeringen in scholing en mobiliteit gestimuleerd, worden mensen voor de arbeidsmarkt behouden en wordt de (langdurige) werkloosheid teruggedrongen.

De invoering van deze maatregelen kost tijd en luistert nauw. Daarom zal het kabinet de afspraken die hierover met sociale partners zijn gemaakt zorgvuldig uitwerken en pas vanaf 2015 en 2016 geleidelijk implementeren.

3.4. Huishoudentoeslag

Momenteel bestaan er verschillende regelingen voor inkomensondersteuning die vaak ook een verschillende systematiek kennen. Het kabinet gaat de huidige toeslagen stroomlijnen en vereenvoudigen door de invoering van de huishoudentoeslag. In de huishoudentoeslag zullen de huidige zorgtoeslag, het kindgebonden budget, de huurtoeslag en een ouderencomponent worden geïntegreerd tot één toeslag per huishouden.

Dit maakt de inkomensondersteuning eenvoudiger, transparanter en ook doelmatiger, omdat beter aangesloten kan worden bij de draagkracht van huishoudens.

4. Eigen woning: stand van zaken

4.1. Inleiding

De hypotheekrenteaftrek (of strikt genomen: de fiscale behandeling van inkomsten uit eigen woning) is de laatste twee decennia één van de meest bediscussieerde onderdelen van het Nederlandse belastingstelsel. Jarenlang is aandacht geschonken aan de vraag of herziening van de fiscale behandeling van inkomsten uit eigen woning noodzakelijk zou zijn. Na ingang van de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001 is het bereik van de eigenwoningregeling meerdere keren ingeperkt. Denk hierbij aan: alleen aftrek voor de eerste eigen woning, beperking van de aftrekperiode tot 30 jaar, introductie van de bijleenregeling, afschaffing van de goedkoperwonenregeling en de introductie van het hogere percentage in het eigenwoningforfait voor woningen duurder dan, kort gezegd, € 1 miljoen.

Op 1 januari 2013 is de fiscale eigenwoning regeling grondig herzien. Dit heeft grote gevolgen voor de branche en mogelijk ook voor u persoonlijk. In dit hoofdstuk geven wij een kort overzicht van de stand van zaken.

Het overgangsrecht voor op 31 december 2012 bestaande eigenwoningschulden en kapitaalverzekeringen eigen woning, beleggingsrechten eigen woning en spaarrekeningen eigen woning (respectievelijk de KEW, BEW en SEW, hierna gezamenlijk aangeduid als KEW) blijkt in de praktijk niet goed op elkaar aan te sluiten. De belastingdienst publiceerde dit jaar een besluit overgangsrecht KEW. Ook hiervan geven wij de hoofdlijnen weer.

In de aanloop naar Prinsjesdag werd op het gebied van de KEW een proefballon opgelaten. Volgens de huidige regels moet een huiseigenaar 15 of 20 jaar premies betalen om een uitkering uit een KEW belastingvrij te ontvangen. Met deze uitkering moet hij verplicht zijn eigenwoningschuld aflossen. Het plan zag erin om de minimale duur premiebetaling te laten vervallen. Dit plan konden wij in de Prinsjesdagstukken niet terugvinden.

Wij beginnen met een kort overzicht van de stand van zaken van de woningmarkt, gebaseerd op de Marco Economische Verkenning 2014.

4.2. Marktoverzicht eigen woning: bodem woningmarkt lijkt in zicht

De malaise op de woningmarkt duurt voort, maar er lijkt wel licht zichtbaar aan het eind van de tunnel. Het aantal bouwvergunningen stabiliseert na jarenlange daling, de verkoop van nieuwbouwwoningen herstelt zich enigszins en aan de daling van het aantal transacties lijkt langzaam maar zeker een eind te komen. Het CPB veronderstelt dat de huizenprijs ook in de tweede helft van dit jaar nog verder daalt. Dit komt volgens het CPB door:

- de lage verkoopaantallen;
- het grote aanbod van te koop staande woningen;
- de aanpassing van de fiscale regels met betrekking tot de hypotheekrente per 1 januari 2013.

De daling zal minder snel zijn dan de afgelopen jaren. Voor volgend jaar is aangenomen dat de huizenprijs stabiliseert. Maar er zijn risico's. Een hogere lange rente dan verwacht zal tot een hogere hypotheekrente en tot lagere huizenprijzen leiden. Daarnaast kan een sterkere oploop van de werkloosheid dan verwacht of meer economische onzekerheid ertoe leiden dat potentiële kopers de aankoop uitstellen. De investeringen in woningen nemen dit jaar naar verwachting nog af met ruim 8%. Evenals vorig jaar. De enigszins aantrekkende economie leidt volgend jaar tot een kleine toename van de investeringen in woningen met 1,5%.

4.3. Herziening eigenwoningregeling

De belangrijkste wijzigingen die 1 januari 2013 zijn ingevoerd zijn de volgende.

1. De aanpassing van het begrip eigenwoningschuld. Hierdoor is de rente voor leningen die op of na 1 januari 2013 zijn aangegaan alleen aftrekbaar als die lening in maximaal 360 maanden wordt afgelost volgens ten minste een annuïtair aflossingschema.
2. Het overgangsrecht op basis waarvan een lening wordt aangemerkt als een 'bestaande lening', waarvoor eerbiedigende werking geldt. Als sprake is van een bestaande lening geldt hiervoor eerbiedigende werking, ook na verhuizing of het oversluiten van de lening.
3. De afschaffing van de vrijstelling in box 1 voor op of na 1 januari 2013 afgesloten kapitaalverzekeringen eigen woning, beleggingsrechten eigen woning en spaarrekeningen eigen woning (respectievelijk de KEW, BEW en SEW, hierna gezamenlijk aangeduid als KEW).

Vanaf 2014 wordt het maximale aftrektarief waartegen mensen hun hypotheekrente kunnen aftrekken in 28 jaarlijkse stappen van een half procentpunt teruggebracht naar uiteindelijk 38 procent.

4.4. Beleidsbesluiten

4.4.1. Overgangsrecht KEW

Op 27 juni 2013 publiceerde het ministerie een **besluit KEW**. Dit besluit keurt voor een aantal situaties goed dat een naar box 3 verhuisde KEW weer kan kwalificeren als een KEW. Het gaat daarbij onder meer om de volgende situaties:

- a. bij tijdelijke huur na 2012 in de periode tussen twee eigen woningen;
- b. bij terugkeer naar een voormalige eigen woning na een periode van verhuur van die woning die is aangevangen vóór 2013;
- c. bij terugkeer naar een voormalige eigen woning na een periode van verhuur van die woning die is aangevangen ná 2012;
- d. bij een vóór 2013 gesloten onherroepelijke schriftelijke overeenkomst tot het verrichten van onderhoud of verbetering van de eigen woning.

Kern van de goedkeuringen is dat een KEW die is verhuisd naar box 3 onder voorwaarden weer kan kwalificeren als een KEW.

4.4.2. **KEW: vervallen minimale duur premiebetaling**

Het [besluit van 20 december 2012](#) keurt goed dat de voorwaarde van 15 dan wel 20 jaar premiebetaling die geldt voor het benutten van de vrijstellingen voor het voordeel uit een KEW in specifieke situaties vervalt. Denk hierbij aan situaties van echtscheiding of beëindiging van fiscaal partnerschap; waarin de verkoopprijs van de vorige woning onvoldoende is om de desbetreffende eigenwoningschuld volledig af te lossen; of waarin de belastingplichtige gebruik maakt van een vorm van schuldhulpverlening.

4.4.3. **Startersleningen**

Het [besluit van 25 maart 2013](#) bevat een goedkeuring waardoor Startersleningen die na 31 december 2012 zijn afgesloten worden aangemerkt als bestaande eigenwoningschuld. De Starterslening is een initiatief van gemeenten en de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten. De lening overbruggt het verschil tussen de aankoopkosten van de woning en het bedrag dat de starter maximaal kan lenen volgens de normen van de Nationale Hypotheek Garantie. De Starterslening is een annuïteitenlening met een looptijd van maximaal 30 jaar. De eerste drie jaren is de lening aflossings- en rentevrij.

4.4.4. **Gedeeltelijk aflossen bestaande eigenwoningschuld**

Het [besluit van 19 april 2013](#) bevat een goedkeuring voor het geheel aflossen van een tot de bestaande eigenwoningschuld behorende schuld gevolgd door het voor een deel van dat bedrag weer aangaan van een schuld. Ook het gedeeltelijk aflossen van een tot de bestaande eigenwoningschuld behorende schuld gevolgd door het weer aangaan van een schuld is onder omstandigheden mogelijk binnen het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden. Als uiterlijk in het op de aflossing volgende kalenderjaar weer een schuld in verband met een eigen woning ontstaat, geldt het voor bestaande eigenwoningschulden geldende overgangsrecht tot ten hoogste het afgeloste bedrag ook voor die nieuwe schuld.

4.4.5. **Gevolgen verstreken periode 30-jaarstermijn voor aflossingseis**

Het [besluit van 3 september 2013](#) bevat een goedkeuring waardoor de eerder genoten periode van renteaftrek niet in mindering komt op de periode waarin de eigenwoningschuld moet worden afgelost.

4.4.6. **Vragen en antwoorden over het overgangsregime KEW**

De Kennisgroep Verzekeringsproducten beantwoordde op 31 juli 2013 een [aantal vragen](#) over het overgangsrecht met betrekking tot de KEW. Er wordt antwoord gegeven op onder andere de volgende vragen:

- Wat wordt verstaan onder “gegarandeerd kapitaal”?
- Blijft het overgangsregime behouden bij verhogingen op grond van “normale en gebruikelijke optieclausules”?
- Overgangsregeling KEW bij tijdelijk huren na 2012.

5. Pensioenen: stand van zaken

5.1. Inleiding

De wijzigingen en wijzigingsplannen voor pensioenen volgen elkaar in snel tempo op. Maar weet u nog wat de status is van al die plannen? En wanneer de wijzigingen ingaan of (misschien al) zijn ingegaan? In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de stand van zaken op het gebied van de sociale zekerheid (AOW en Anw), pensioenen en lijfrenten. Wij beginnen met een algemeen marktoverzicht waaruit blijkt dat volgend jaar de pensioenpremies niet omlaag zullen gaan³.

5.2. Marktoverzicht pensioenen: pensioenpremies niet omlaag

Dit jaar zijn de pensioenuitkeringen met gemiddeld 0,9% gekort. Bij ongewijzigde omstandigheden ligt voor 2014 waarschijnlijk een nieuwe korting in het verschiet van gemiddeld circa 0,5%. De pensioenpremie zal volgend jaar naar verwachting op een vergelijkbaar niveau liggen als dit jaar. Er zijn in 2014 wel enkele ontwikkelingen die aanleiding zouden kunnen zijn om de premie te verlagen. De belangrijkste daarvan betreffen de verhoging van de pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar en de verlaging van de maximale jaarlijkse pensioenopbouw van 2,25% naar 2,15% (middelloon). Het ABP (het pensioenfonds voor ambtenaren) gaf op 17 september aan het voornemen te hebben om de pensioenpremie (iets) te verlagen. Daarnaast lopen aan het einde van dit jaar de herstelplannen af en zijn alle fondsen dus formeel uit een situatie van dekkingstekort. Dat betekent dat eventuele herstelopslagen op de premie kunnen vrijvallen. De verwachting is echter dat meerdere fondsen hiermee zullen wachten, met het oog op verder herstel van de dekkingsgraad, of het ongedaan maken van eerdere kortingen. Verder is het momenteel nog niet duidelijk wat de premie-effecten zijn van de voorziene herziening van het Financieel Toetsingskader (FTK) die in 2015 ingaat. In het herziene FTK zitten enkele premieverzwarende maatregelen. Zo zal de methodiek voor het vaststellen van de hoogte van de premie worden aangepast en wordt het vereist eigen vermogen verhoogd. Tegelijkertijd wordt in dat jaar de pensioenopbouw verder verlaagd naar maximaal 1,75% (voor middelloon), uiteraard alleen als de Eerste Kamer met dit wetsvoorstel instemt. In de raming veronderstelt het Centraal Planbureau dat pensioenfondsen terughoudend zullen zijn met het doorvoeren van premieaanpassingen zolang onduidelijk is hoe het nieuwe pensioencontract en het FTK er precies uitzien en wat daarvan de kosten zijn. Het is echter denkbaar dat de premie in sommige sectoren wel wordt verlaagd, vanwege de hogere pensioenrichtleeftijd of versnelde afbouw van overgangsregelingen voor VPL.

5.3. AOW

5.3.1. AOW leeftijd gaat stapsgewijs omhoog

Van 2013 tot en met 2019 gaat de AOW-leeftijd stapsgewijs omhoog naar 66 jaar. De eerste drie jaren met één maand per jaar. De daarop volgende drie jaren (2016 tot en met 2018) jaarlijks met twee maanden. En vanaf 2019 met drie maanden.

³ Bron: Macro Economische Verkenning 2014, Centraal Planbureau.

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verhoging met	1 mnd	1 mnd	1 mnd	2 mnd	2 mnd	2 mnd	3 mnd	3 mnd	3 mnd	3 mnd	3 mnd
AOW-leeftijd	65 + 1 mnd	65 + 2 mnd	65 + 3 mnd	65 + 5 mnd	65 + 7 mnd	65 + 9 mnd	66 jaar	66 + 3 mnd	66 + 6 mnd	66 + 9 mnd	67 jaar

Vanaf 2024 vindt een koppeling plaats van de AOW-leeftijd aan de stijging van de levensverwachting. Jaarlijkse berekeningen geven aan of de ontwikkeling van de gemiddelde resterende levensverwachting aanleiding geeft om de AOW-leeftijd met drie maanden te verhogen. Een verhoging van de AOW-leeftijd wordt minimaal vijf jaar van tevoren aangekondigd.

In het regeerakkoord van oktober 2012 stelde het kabinet een snellere verhoging van de AOW-ingangsdatum voor. Op basis hiervan gaat de AOW-leeftijd van 2016 tot en met 2018 met drie maanden omhoog en van 2019 tot en met 2021 met vier maanden. Hierdoor wordt de AOW-leeftijd van 67 jaar twee jaar eerder (dus in 2021) bereikt. Daarna wordt de AOW gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting. Volgens de planning van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt dit wetsvoorstel in maart 2014 ingediend bij de Tweede Kamer. Dit wetsvoorstel moet ingaan op 1 januari 2016.

5.3.2. Partner toeslag

Vanaf 1 april 2015 vervalt de inkomensafhankelijke partnertoeslag. Dit is een toeslag die AOW-ers met een jongere partner krijgen wanneer die partner geen of weinig inkomen heeft. Degenen die voor 1 januari 1950 geboren zijn en een AOW-toeslag ontvangen, behouden deze toeslag totdat de jongere partner AOW-pensioen krijgt of een te hoog inkomen krijgt.

Net voor het zomerreces diende het kabinet in de Tweede Kamer een wetsvoorstel in om de AOW-partnertoeslag vanaf 1 januari 2015 geleidelijk af te schaffen voor paren met een gezamenlijk inkomen vanaf € 46.000 (exclusief AOW). Voor circa 27.000 mensen vermindert vanaf 2015 de partnertoeslag dan in vier gelijke stappen. Dit aantal loopt in de jaren daarna snel af, doordat er vanaf april 2015 geen nieuwe mensen meer instromen in de partnertoeslag.

5.3.3. Rijkere gepensioneerden ontvangen minder AOW

In 2015 gaan de rijkere gepensioneerden in Nederland € 25 per maand inleveren op hun AOW-uitkering. De zogenoemde Wet Mogelijkheid Koopkrachttegemoetkoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB) wordt in dat jaar voor alle ruim 3 miljoen gepensioneerden in Nederland afgeschaft. Mensen tot een bepaalde grens van inkomen en vermogen krijgen via de nieuwe huishoudentoeslag vervolgens toch weer een tegemoetkoming, maar die blijft voor de rijkere 65-plussers buiten bereik. Het afschaffen van de MKOB levert de schatkist in 2015 netto 750 miljoen euro op. Voor de begroting van 2014 doet het niets.

5.4. Anw

5.4.1. Halfwezenuitkering vervalt op 1 oktober 2013

Voor nabestaanden met een kind jonger dan 18 jaar komt de halfwezenuitkering te vervallen per 1 oktober 2013. Tegelijkertijd gaat voor deze groep de nabestaandenuitkering omhoog. Voor de nabestaande die op of na 1 april 2013 voor het eerst recht krijgt op een halfwezenuitkering geldt deze verandering per 1 juli 2013. Voor de nabestaanden die op 1 april 2013 al recht hebben op een halfwezenuitkering geldt deze verandering per 1 oktober 2013.

De halfwezenuitkering vervalt als aparte uitkering en wordt geïntegreerd in de nabestaandenuitkering. Nabestaanden met kinderen jonger dan 18 jaar ontvangen een hoge nabestaandenuitkering van 90% van het netto-minimumloon. Nabestaanden zonder kinderen blijven een nabestaandenuitkering van 70% van het netto-minimumloon ontvangen. De wijziging heeft geen effect op de wezenuitkering uit de aanvullende pensioenregeling.

Door de integratie van de halfwezenuitkering met de nabestaandenuitkering gaan voor de halfwezenuitkering - voor wat betreft het ontvangen van de uitkering - dezelfde regels gelden als voor de nabestaandenuitkering. Dit betekent dat de halfwezenuitkering ook inkomensafhankelijk wordt en eindigt bij hertrouwen of samenwonen van de nabestaande. De maatregel betekent voor een alleenstaande nabestaande dat de halfwezenuitkering volledig is afgebouwd bij een bruto jaarinkomen van circa € 33.000 (modaal). Beneden een inkomen van € 28.300 verandert er niets. Voor samenwonende nabestaanden en voor verzorgers van halfwezen verdwijnt het recht op het bedrag aan de huidige halfwezenuitkering, ook bij lagere inkomens.

5.4.2. Duur nabestaandenuitkering gemaximeerd op één jaar

In het regeerakkoord van oktober 2012 spraken de VVD en PvdA af dat mensen die vanaf 1 juli 2014 een beroep doen op de Anw maximaal één jaar een uitkering krijgen. In dat jaar kunnen zij met hulp van bestaande middelen zoals het UWV zoeken naar een baan. Volgens de planning van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zal het wetsvoorstel in het derde kwartaal 2013 worden ingediend bij de Tweede Kamer. Het is de bedoeling dat deze wet inwerking treedt op 1 juli 2014.

5.4.3. Nabestaanden stimuleren weer aan het werk te gaan

De overheid wil voorkomen dat mensen van wie de partner is overleden maatschappelijk geïsoleerd raken en langdurig afhankelijk zijn van een uitkering. Werkgevers krijgen een premiekorting als zij ondermeer een nabestaande van 50 jaar of ouder in dienst nemen. Het gaat hierbij om nabestaanden die een Anw-uitkering krijgen. Ook moeten de nabestaanden al twee jaar recht hebben op een Anw-uitkering en minstens twee jaar voorafgaand aan de arbeidsovereenkomst niet hebben gewerkt. De premiekorting bedraagt maximaal € 7.000 per jaar en geldt maximaal drie jaar.

5.4.4. Commentaar

Afgezien van ons [nieuwsbericht](#) op 8 april is deze wetswijziging van de halfwezenuitkering voor het grote publiek vrij ongemerkt gebleven. En dat, terwijl het voor nabestaanden toch wel financiële consequenties heeft. Een gemis aan inkomen per maand dat kan oplopen tot ongeveer € 275. Dit komt doordat de halfwezenuitkering door deze wetswijziging niet langer inkomensonafhankelijk is en eindigt wanneer de overblijvende ouder gaat samenwonen of hertrouwen. Door het beperken van de duur van de nabestaandenuitkering tot één jaar wordt de duur van de daarmee geïntegreerde halfwezenuitkering eveneens beperkt. Voor de volle wezenuitkering wijzigt niets.

5.5. Aanvullende pensioenen

5.5.1. Aangepast Witteveen kader met ingang van 1 januari 2014

De fiscale regels voor het aanvullend pensioen (ook wel Witteveen kader genoemd) veranderen per 1 januari 2014. Op 1 januari 2014 gaat de pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar. Vervolgens wordt deze pensioenrichtleeftijd op vergelijkbare wijze als de AOW-leeftijd gekoppeld aan de ontwikkeling van de levensverwachting. Dat wil zeggen dat jaarlijks wordt vastgesteld of de ontwikkeling van de levensverwachting aanleiding geeft om de pensioenrichtleeftijd te verhogen. Een verhoging van de pensioenrichtleeftijd vindt, anders dan bij de AOW-leeftijd, steeds plaats in stappen van een jaar. Vanaf 1 januari 2014 gaan de maximale opbouwpercentages van jaarlijks 2 naar 1,9 procent (eindloonregelingen) en van 2,25 naar 2,15 procent (middelloonregelingen). Opgebouwde pensioenaanspraken blijven intact. De maximale opbouwpercentages voor nabestaandenpensioen en wezenpensioen gaan in evenredigheid omlaag.

De beschikbare premiestaffels zijn ook aangepast. Op 12 februari 2013 publiceerde het Centraal Aanspreekpunt Pensioenen (CAP) een aangepast [staffelbesluit](#). Bijlage VI C van dit besluit geeft de maximale percentages voor beschikbare premieregelingen met een zogenoemde bruto-staffel.

Een pensioenrichtleeftijd die lager is dan 67 jaar is toegestaan. Volgens de Wet op de loonbelasting moet het pensioen dat ingaat vóór 67 dan wel actuariael worden herrekend. Die herrekening kan plaatsvinden in de opbouwfase of op de ingangsdatum van het pensioen. Voor de opbouwfase heeft het CAP het volgende overzicht van de herrekenende percentages [gepubliceerd](#). De maximale opbouwpercentages voor ouderdomspensioen zijn:

Pensioenleeftijd	Opbouw% eindloon	Opbouw% middelloon
67	1,90	2,15
66	1,76	1,99
65	1,63	1,84
64	1,52	1,72
63	1,41	1,60
62	1,32	1,49
61	1,23	1,39
60	1,14	1,30

Voor beschikbare premieregelingen geldt dat als de percentages worden gehanteerd uit het op de pensioenrichtleeftijd 67 aangepaste staffelbesluit, bij een eerdere pensioeningangsdatum “automatisch” rekening wordt gehouden met de actuariële herrekening.

5.5.2. 2015: netto staffels gelden voor alle premieovereenkomsten

Per 1 januari 2015 vervalt het staffelbesluit van 23 oktober 2007. Uiterlijk vanaf 1 januari 2015 moeten alle beschikbare premieregelingen uitgaan van de netto-staffels van bijlage I uit het staffelbesluit van 12 februari 2013. De pensioenuitvoerder mag bovenop deze staffels de werkelijke kosten en een premie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid in rekening brengen. Bedragen voor het afdekken van beleggingsrisico's moeten worden voldaan uit de netto-premie.

5.5.3. 2015: verlaging maximum opbouw- en premiepercentages pensioenen en maximering pensioengevend inkomen?

Net voor de zomervakantie nam de Tweede Kamer de wetsvoorstellen beperking Witteveenkader en netto pensioensparen aan. De belangrijkste punten uit het wetsvoorstel om het Witteveenkader te beperken zijn de volgende.

- De maximale opbouwpercentages gaan vanaf in 2015 verder omlaag. Van jaarlijks 1,9 naar 1,55 procent (eindloonregelingen) en van 2,15 naar 1,75 procent (middelloonregelingen). Opgebouwde pensioenaanspraken blijven intact. De maximale opbouwpercentages voor partnerpensioen en wezenpensioen gaan in evenredigheid omlaag.
- Het pensioengevend loon wordt gemaximeerd op € 100.000. Bij dienstbetrekkingen in deeltijd wordt dit bedrag verminderd overeenkomstig de deeltijdfactor. Boven dit inkomen kan dus geen pensioen meer worden opgebouwd met hulp van de fiscus.
- De pensioenuitvoerder wordt verplicht om mee te werken aan afkoop van pensioen als de pensioengerechtigde daarom vraagt. Die verplichting geldt voor het deel van de pensioenaanspraak dat de pensioenregeling fiscaal bovenmatig maakt.

Het wetsvoorstel netto pensioensparen is een uitvloeisel uit het sociaal akkoord. De sociale partners stelden netto pensioensparen voor om de verlaging van de pensioenopbouw zoals hierboven beschreven een beetje te verzachten. Dit wetsvoorstel neemt het nieuwe voorgestelde Witteveenkader als

uitgangspunt. Dus een maximum opbouwpercentage van 1,75 en een maximum pensioengevend inkomen van € 100.000. Volgens dit wetsvoorstel komen er per 1 januari 2015 twee netto pensioen spaarfaciliteiten: één voor het inkomensgedeelte boven € 100.000 (om een opbouw te bereiken van 1,85% in plaats van 0%) en één voor het inkomensgedeelte lager dan € 100.000 (om een opbouw te bereiken van bruto 1,85% in plaats van 1,75%). Deelnemers aan deze netto pensioenfaciliteit leggen uit hun netto inkomen een bedrag in voor pensioensparen. Eventuele werkgeversbijdragen hieraan worden belast. Over het opgebouwde bedrag hoeft geen vermogensrendementheffing (box 3-heffing) betaald te worden en ook over de uitkering wordt te zijner tijd geen loonbelasting ingehouden. Daarom is het extra opbouwpercentage niet 0,1% bruto maar het daarbij behorende netto percentage. Deze regelingen worden in het jargon ook wel excedentregelingen genoemd.

5.5.4. **Commentaar**

De wetswijziging per 1 januari 2014 verplicht werkgevers niet om de pensioeningangsdatum in pensioenregelingen te verhogen naar 67 jaar. Aanpassing van een regeling vanaf 1 januari 2014 is alleen (fiscaal) noodzakelijk wanneer het opbouwpercentage in de huidige pensioenregeling hoger is dan het door het CAP herrekenende percentage bij de betreffende pensioenleeftijd. Ook een hogere AOW- dan de minimale (fiscale) franchise kan ertoe leiden dat aanpassing van een regeling vanaf 1 januari 2014 niet nodig is. Per 1 januari 2015 eindigt de overgangsregeling voor beschikbare premiereregelingen. Veel beschikbare premiereregelingen moeten dan gewijzigd zijn omdat zij anders een fiscaal bovenmatig pensioen opleveren. Een fiscaal bovenmatig pensioen brengt ongewenste consequenties voor werknemers en werkgevers. Het wijzigen van een beschikbare premiereregeling aan de netto staffels is voor werkgevers lastiger dan aanpassing aan het gewijzigde Witteveenkader. Tijdig starten met dit wijzigingstraject is van groot belang voor adviseurs en werkgevers!

Of het wetsvoorstel verlaging maximum opbouw- en premiepercentages pensioenen en maximering pensioengevend inkomen wet wordt, is twijfelachtig. Alleen de regeringspartijen VVD en PvdA stemden in de Tweede Kamer voor. De Eerste Kamer kan daarom nog wel eens een struikelblok gaan vormen. Op 8 oktober gaat de Senaat verder met de behandeling van beide wetsvoorstellen.

5.6. Lijfrenten

5.6.1. **Uiterste ingangsdatum lijfrente aangepast**

In de fiscale wetgeving is de leeftijdsgrens van 65 jaar vervangen door de AOW-leeftijd. Dit betekent een stapsgewijze aanpassing van de leeftijdsafhankelijke regelingen, zoals lijfrenten.

Met ingang van 1 januari 2013 is de uiterste ingangsdatum van de oudedagslijfrente aangepast aan de nieuwe AOW-leeftijd. Volgens de Wet op de inkomstenbelasting 2001 moet de oudedagslijfrente nu uiterlijk ingaan in het jaar waarin de lijfrentegerechtigde de leeftijd heeft bereikt die vijf jaar hoger is dan de AOW-ingangleeftijd. Voor de tijdelijke oudedagslijfrente is besloten om de koppeling aan de AOW-leeftijd nog niet in 2013 te laten ingaan.

Ook voor de lijfrentepremie-aftrek geldt een koppeling met de AOW-leeftijd. Als de belastingplichtige aan het begin van het kalenderjaar nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt kan hij – wanneer hij jaar- of reserveringsruimte heeft – lijfrentepremie-aftrek genieten.

5.6.2. Veranderingen vanaf 1 januari 2014

Met ingang van 1 januari 2014 volgen ook tijdelijke lijfrenten de AOW-leeftijd. Voor de opgebouwde waarde tot en met 2013 verandert er niets. Daarvoor mag een tijdelijke lijfrente vanaf 65 jaar gekocht worden. De uiterste ingangsdatum van de tijdelijke oudedagslijfrente is met ingang van 1 januari 2014 gelijk getrokken aan de uiterste ingangsdatum van de oudedagslijfrente: het jaar waarin de lijfrentegerechtigde de leeftijd heeft bereikt die vijf jaar hoger is dan de AOW-ingangleeftijd.

In de jaarruimteformule voor lijfrentepremieaftrek wijzigen het percentage en de vermenigvuldigingsfactor. De huidige formule luidt: $17\% (IG - AF) - 7,5A - F$. De betekenis van de afkortingen is de volgende:

IG = inkomensgrondslag (inkomen voorafgaand jaar)

AF = AOW-franchise (€ 11.829 voor 2013)

A = Pensioenaangroei (voorafgaand jaar)

F = Toename van de oudedagsreserve (voorafgaand jaar)

Het percentage in de formule gaat in 2014 omlaag van 17 naar 15,5. Dit percentage gaat steeds met 0,6%-punt omlaag voor ieder jaar verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd. De vermenigvuldigingsfactor voor de pensioenaangroei van 7,5 wordt verlaagd tot 7,2 in 2014. Voor ieder jaar verhoging van de pensioenrichtleeftijd gaat deze factor met 0,3 naar beneden.

5.6.3. Aanpassing met ingang van 1 januari 2015

Net voor de zomervakantie nam de Tweede Kamer het wetsvoorstel aan dat aanpassing van het fiscale kader voor inkomensvoorzieningen in de inkomstenbelasting regelt. Volgens dit wetsvoorstel gaat het percentage in de formule in 2015 omlaag van 15,5 naar 12,7. Dit percentage gaat steeds met 0,5%-punt (was 0,6 punt in 2014) omlaag voor ieder jaar verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd. De vermenigvuldigingsfactor voor de pensioenaangroei van 7,2 wordt verlaagd tot 6,4 in 2015. Voor ieder jaar verhoging van de pensioenrichtleeftijd gaat deze factor met 0,25 (was 0,3) naar beneden. Verder wordt het inkomen in de inkomensgrondslag gemaximeerd op € 100.000.

5.6.4. Commentaar

Met het wetsvoorstel aanpassing fiscale kader voor inkomensvoorzieningen wordt de fiscale faciliteit voor lijfrenten zoveel mogelijk aangepast aan de fiscale plannen voor pensioenen in de tweede pijler. Of dit wetsvoorstel (waarin ook verlaging maximum opbouw- en premiepercentages pensioenen en maximering pensioengevend inkomen is opgenomen) wet wordt, is twijfelachtig. Zie ons commentaar bij de vorige paragraaf.